

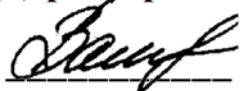
**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)**

Кафедра менеджменту та адміністрування

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ**

 Н. Л. Замкова

28 09 2020

**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ/**

**PUBLIC MANAGEMENT
THEORY AND HISTORY**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр»	/ bachelor
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»	/ Public management and administration
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»	/ Public management and administration
Освітня програма	«Публічне управління та адміністрування»	/ Public management and administration

Вінниця 2020

Розробник:

Ніколіна І.І., кандидат наук з державного управління, доцент

Гарант освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» –

Махначова Н.М., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування 14 вересня 2020 р., пр. № 10; засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права 21 вересня 2020 р., пр. № 9; засіданні вченої ради інституту 28 вересня 2020 р., пр. № 08.

Рецензенти:

внутрішній рецензент: Махначова Н.М., кандидат економічних наук, доцент;

зовнішній рецензент: Яременко О.І., кандидат наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри права і публічного управління Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 05.10.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,98.
Обл.-вид. арк. 1,79. Тираж 5. Зам. № 398.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення дисципліни: цілі та завдання навчальної дисципліни впливають із місії освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» щодо підготовки висококваліфікованих і відповідальних кадрів для органів публічної влади та управління, здатних виконувати розв'язувати практичні проблеми та складні завдання у сфері публічного управління та адміністрування на засадах системності та комплексності, відкритості та підзвітності, ефективності та результативності, верховенства права та справедливості, лідерства та громадської участі, інклюзивності та доступності, що характеризується невизначеністю умов та передбачає здійснення інновацій з метою утвердження соціальної справедливості, демократії, забезпечення прав і свобод людини відповідно до світових стандартів. Таким чином **головною метою** вивчення дисципліни є формування у здобувачів системи знань з основ теорії, філософії, методології та історії публічного управління, здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності.

Дисципліна «Теорія та історія публічного управління» покликана забезпечити здобувача вищої освіти

1) фундаментальними знаннями щодо

✓ теоретичних положень, методології публічного управління та врядування; історії світової і вітчизняної державно-управлінської думки; про витоки та еволюцію української організації публічної влади й управління;

✓ традицій врядування, практик кращого вітчизняного і зарубіжного досвіду організації публічної влади й управління, європейської системи адміністративних цінностей і стандартів та їх значення для сьогодення.

✓ сутності соціальних, політичних і економічних подій, проблем і складних задач публічної сфери, а також впливів та ризиків зовнішнього (у тому числі глобалізації, цифрової трансформації) та внутрішнього середовищ.

2) виробити вміння:

✓ забезпечувати науковий підхід до розроблення проектів нормативних актів, програм соціально-економічного і культурного розвитку, інших управлінських рішень;

✓ оцінювати публічне управління за результатами досягнутих змін у відповідних сферах суспільного життя і на основі інноваційних підходів визначати стратегії удосконалення виконавчо-розпорядчої діяльності органів публічної влади, розробляти конкретні заходи щодо удосконалення технології державно-управлінської діяльності, організації надання публічних послуг, раціоналізації організаційно-функціональної структури органів влади та їх апаратів, державних установ і організацій;

✓ взаємодіяти з суб'єктами політичного процесу, залучати на засадах партнерства органи місцевого самоврядування, неурядові організації, бізнес-структури до вирішення ключових проблем соціально-економічного та культурного розвитку;

✓ надавати консультації органам державної влади і органам місцевого самоврядування щодо визначення раціональних шляхів та вибору дієвих механізмів реалізації державної політики на певному напрямі чи в межах відповідної території, здійснювати експертно-аналітичний супровід їх діяльності;

✓ застосовувати сучасний теоретико-методологічний інструментарій для аналізу комплексу проблем, що виникають у процесі проведення політичної, адміністративно-територіальної, інституційних реформ, розроблення і реалізації конкретних заходів щодо їх розв'язання:

✓ узагальнювати та упроваджувати вітчизняний і зарубіжний досвід, враховувати історичні уроки з метою прискорення процесу становлення в Україні системи демократичного врядування, її наближення до європейських стандартів.

3) розвинути пізнавальну активність та самостійність студентів, зацікавити здобувачів вищої освіти можливостями ефективної роботи щодо реалізації сервісно-орієнтованого публічного управління та адміністрування;

4) сформувати навички саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Дисципліна «Теорія та історія публічного управління» належить до обов'язкових компонентів освітньої програми «Публічне управління та адміністрування», викладається на першому курсі у першому семестрі загальним обсягом 180 годин / 6 кредитів. Вивчення дисципліни включає лекційні, практичні заняття та самостійну роботу, що сприяє закріпленню необхідних теоретичних знань та допомагає набуттю практичних навичок і формуванню компетентностей необхідних у роботі за фахом.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Теорія та історія публічного управління» для освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» є формування комплексу компетентностей:

- **інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- **загальні компетентності:**

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- фахові компетентності:

ФК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Теорія та історія публічного управління» полягають:

ПРН 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН 4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПРН 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН 19. Розуміти основні етапи і процедури проходження державної служби, використовувати світовий досвід та чинники, які визначають специфіку організації державної служби в розвинутих країнах.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, є базую для вивчення наступних нормативних дисциплін.

Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач, які потребують розроблення, впровадження та експлуатації захищених інформаційних і комунікаційних систем.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Якщо здобувач вищої освіти повністю виконав програму дисципліни та набрав протягом семестру 75 і більше балів, то підсумкова оцінка може бути виставлена без опитування чи виконання екзаменаційного завдання на момент проведення екзамену.

У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань згідно завдань встановленого зразка. Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Теми	Кількість годин				Форми контролю
	Всього	З них			
		лекції	практ.	СРС	
Тема 1. Публічне управління як різновид соціального управління. Категоріально-понятійний апарат і методологія науки публічного управління	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 2. Багаторівневе врядування: поняття, інституційні засади, основи взаємодії	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 3. Наукові підходи, сучасні теорії управління суспільством і державою	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 4. Закономірності та принципи публічного управління	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 5. Загальна характеристика системи публічного управління	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 6. Цілі та функції публічного управління. Організаційно-функціональна структура публічного управління, принципи формування	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 7. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 8. Публічне управління та регулювання окремих секторів економіки: загальні підходи	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 9. Механізми державного управління та їх роль у забезпеченні ефективності публічно-управлінського впливу	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 10. Публічно-управлінська діяльність: технології та стиль	8	2	2	4	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 11. Результативність і ефективність публічного управління	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 12. Модель багаторівневого управління регіональним розвитком	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 13. Адміністративні реформи системи державного управління	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 14. Європейський простір: досвід багаторівневого врядування	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 15. Моделі реформування публічного управління: світовий досвід для України	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 16. Витоки національної традиції врядування і її політико-правове оформлення	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 17. Ліквідація української автономії і уніфікація системи управління українськими землями у складі Російської імперії	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 18. Особливості управління українськими землями у складі Австрійської імперії та Австро-Угорщини	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 19. Формування інститутів публічної влади й управління в роки визвольних змагань (1917-1920 рр.)	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 20. Публічне управління в УРСР як складова адміністративно-командної системи СРСР. Управління українськими землями у ХХ ст. у складі інших держав	9	2	2	5	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Тема 21. Реформування системи публічного управління в Україні	10	2	2	6	УО, Г, ПО, ІЗ, КТ
Разом за навчальний рік	180/6	42	42	96	
Підсумковий контроль					екзамен письмовий

Умовні позначення: УО – усне опитування, Г – створення та захист інтерактивного глосарія, ПО – письмове опитування ІЗ – індивідуальне завдання, КТ – комп'ютерне тестування.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми)

Тема 1. Публічне управління як різновид соціального управління. Категоріально-понятійний апарат і методологія науки публічного управління

Управління як суспільний інститут. Поняття “соціальне управління”, “державне управління” і “публічне управління”, “публічне врядування”. “публічне адміністрування”. “Публічна влада”: поняття та особливості.

Галузь науки “Публічне управління та адміністрування” в сучасній Україні як науково-практичний тип знання. її функції і структура. Теорія публічного управління. її об’єкт, предмет і понятійно-категорійний апарат

Світові тенденції еволюціонування держави як суб’єкта управління суспільними процесами.

Обумовленість публічного управління вектором історичної еволюції, соціальною сутністю і формами держави.

Роль науки у вирішенні актуальних проблем реформування системи публічного управління.

Тема 2. Багаторівневе врядування: поняття, інституційні засади, основи взаємодії

Сутність багаторівневого врядування та багаторівневого управління, глобальне врядування, європейське врядування. Ідеальні типи багаторівневого управління. Рівні публічного управління: центральний, регіональний, місцевий. Інституційні засади багаторівневого управління.

Спрощення законодавства: секторальний підхід; використання експертного середовища; доступ громадськості. Основні фактори, що впливають на транспортування, імплементацію та правозастосування законодавства. Організаційна структура різних рівнів публічного управління та координація діяльності.

Тема 3. Наукові підходи, сучасні теорії управління суспільством і державою

Джерела виникнення та етапи становлення адміністративної науки. Камералістика. Стаття В. Вільсона "Вивчення адміністрації" (1887). Концепція раціональної бюрократії М. Вебера.

Світові наукові школи управління. Державно-управлінська проблематика в українській політичній і філософській думці. Основні теорії управління суспільством і державою: громадянське суспільство як суб’єкт публічного управління; публічне управління та публічна політика / влада / держава.

Сучасні теорії і концепції публічного управління: концепції New Public Management (NPM), Governance. New Public Governance (NPG). Neo-Weberian State (NWS), демократичного врядування. ін. 1

Сучасні зарубіжні теорії і концепції публічного управління: особливості їх застосування у вітчизняній практиці державотворення.

Концепція демократичного врядування. Її переосмислення з урахуванням визначених пріоритетів розвитку держави.

Тема 4. Закономірності та принципи публічного управління

Поняття «закономірності», «принципи», «універсальні принципи» і «принципи публічного управління». Класифікація принципів публічного управління і особливості їх застосування. Принципи демократичного врядування. Практика врахування закономірностей і застосування принципів у процесі розбудови сучасної системи публічної влади і управління в Україні.

Тема 5. Загальна характеристика системи публічного управління

Системний підхід в публічному управлінні. Теорія систем О. Богданова. Рівні організації системи. Системно-синергетичний підхід.

Система публічного управління: сутність та складові. Соціальна система. Цілепокладання.

Суб'єкти та об'єкти публічного управління. Види організаційних зав'язків. Координація. Ієрархічні структури.

Тема 6. Цілі та функції публічного управління. Організаційно-функціональна структура публічного управління, принципи формування

Визначення цілей в публічному управлінні. Ієрархія цілей в публічному управлінні та «дерево цілей».

Функції публічного управління: поняття і класифікація.

Організаційно-функціональна структура публічного управління. Принципи формування організаційно-функціональної структури публічного управління.

Тема 7. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами

Світові тенденції еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами. Концепція спроможностей держави. Обумовленість публічного управління вектором історичної еволюції, соціальною сутністю і формами держави. Традиційна, раціональна і сервісна (маркетингова) моделі публічного управління.

Соціальний механізм публічного управління в демократичному суспільстві. Суспільні виклики і особливості регулюючого впливу держави на процеси соціально-економічного розвитку. Публічне управління в окремих секторах економіки та сферах життєдіяльності суспільства: загальні підходи.

Публічні послуги. Особливості публічного управління складовими публічної сфери в особливих умовах.

Тема 8. Публічне управління та регулювання окремих секторів економіки: загальні підходи

1. Соціальний механізм публічного управління в демократичному суспільстві.

2. Суспільні виклики і особливості регулюючого впливу держави на процеси соціально-економічного розвитку.

3. Публічне управління в окремих секторах економіки та сферах життєдіяльності суспільства: загальні підходи.

Тема 9. Механізми державного управління та їх роль у забезпеченні ефективності публічно-управлінського впливу

Державні механізми, механізми державного управління та механізми державного регулювання: співвідношення понять.

Механізм державного управління: структура і основні складові.

Політичний та інституційний механізми державного управління: узгодження інтересів.

Правовий, організаційний та економічний механізми забезпечення ефективності публічного управління

Тема 10. Публічно-управлінська діяльність: технології та стиль

Публічно-управлінська діяльність і її основні форми. Процес публічного управління. Технологія публічно-управлінської діяльності. Адміністративний менеджмент. Результативність і ефективність публічного управління. Критерії і показники ефективності публічного управління. Методика і технологія оцінювання результативності та ефективності публічно -управлінської діяльності. Управління якістю в органах публічної влади: процесний підхід.

Типове й унікальне в публічному управлінні. Взаємозв'язок ідеології, технології і стилю в публічному управлінні.

Тема 11. Результативність і ефективність публічного управління

Результативність і ефективність публічного управління.

Оцінювання результативності та ефективності публічного управління: критерії і показники.

Методика і технологія оцінювання результативності та ефективності публічно-управлінської діяльності.

Тема 12. Модель багаторівневого управління регіональним розвитком

Системний підхід в управлінні суспільними процесами. Система публічного управління, її структура, види і зовнішнє середовище. Суб'єкт і об'єкт публічного управління. Обумовленість публічного управління вектором історичної еволюції, соціальною сутністю і формами держави. Державно-управлінські відносини і прямі та зворотні зв'язки в системі публічного управління.

Класифікація цілей публічного управління. Особливості процесу цілевизначення. Ієрархія цілей і "дерево цілей" публічного управління. Поняття функції публічного управління, її предмет і зміст. Класифікація функцій публічного управління. Функція надання адміністративних послуг. Організаційно-функціональна структура публічного управління і принципи її формування. Забезпечення горизонтальних взаємодій у державному апараті.

Тема 13. Адміністративні реформи системи державного управління

Адміністративні реформи ХХ століття: причини, основні типи, напрями.

Децентралізація державного управління як основний лейтмотив адміністративного реформування Франції.

Досвід адміністративної реформи Польської Народної Республіки «Інтраресіональна» та «інтеррегіональна» політика.

Тема 14. Європейський простір: досвід багаторівневого врядування

Європейський адміністративний простір: концепції, принципи, основні характеристики.

Сутність «глобальної революції» в публічному управлінні і обумовлюючі її чинники.

Стратегія адміністративних реформ у країнах Східної Європи.

Етапи реалізації адміністративно-територіальної реформи у Чехії, Словаччині.

Тема 15. Моделі реформування публічного управління: світовий досвід для України

«Глобальне» реформування публічного управління: концептуальні засади та основні моделі.

Сучасні моделі реформування публічного управління: світовий досвід для України. Траєкторії відбору зарубіжного досвіду- дія перетворення моделей публічного управління.

Концепція об'єднаного врядування. Досвід європейської моделі об'єднаного урядування. Роль і місце реформи публічного управління в руслі євроорієнтаційних перетворень Грузії. Результати і перспективи реформування системи державного управління Республіки Молдова.

Тема 16. Витоки національної традиції врядування і її політико-правове оформлення

Національна традиція публічної влади й управління.

Перші державні утворення на території сучасної України.

Структури влади й управління і пряме народовладдя в Київській Русі. Реформи Володимира Великого.

Запровадження Магдебурзького права в українських землях. Литовські статuti.

Ідеологічні і політико-правові засади розбудови національної держави у добу козацтва.

Запорозька Січ - особлива форма української національної державності з широким козацьким самоврядуванням. Конституція Пилипа Орлика і її значення на сучасному етапі національного державотворення.

Тема 17. Ліквідація української автономії і уніфікація системи управління українськими землями у складі Російської імперії

Публічне управління в Україні в період занепаду Козацько-гетьманської держави: органи Російської імперії для управління Україною; ліквідація Гетьманства, полково-сотенного устрою, Запорозької Січі; запровадження губернського адміністративного устрою.

Реорганізація центрального апарату управління в Російській імперії на початку XIX ст. і відміна

Магдебурзького права на українських землях.

Станове самоуправління і адміністративно-бюрократичний апарат.

Тема 18. Особливості управління українськими землями у складі Австрійської імперії та Австро-Угорщини

Політико-правовий статус українських земель у складі Австрійської імперії і Австро-Угорщини. Надання Галичині так званої Станової Конституції зі своїм власним Становим Сеймом (1817 р.).

Система органів державної влади і місцевого самоуправління на західноукраїнських землях після прийняття другої Австрійської конституції (1867 р.). Національне представництво в органах влади Австро-Угорщини.

Тема 19. Формування інститутів публічної влади й управління в роки визвольних змагань (1917-1920 рр.)

Відродження української державотворчої традиції в конституціях і конституційних проектах кінця XIX ст. - початку XX ст.

Ідейна, теоретична і політико-правова основа організації публічної влади і управління в роки визвольних змагань (1917-1920). Генеральний секретаріат - перший уряд автономної України.

Засади організації публічної влади і управління в Конституції УНР. Інститути державної влади і управління в Українській Державі (Гетьманаті). Апарат державного управління в УНР у період директорії.

Проект конституції УНР О. Ейхельмана. Структури органів державної влади й управління в Західно-Українській Народній Республіці (ЗУНР). Акт злуки і його значення.

Історична спадщина як джерело досвіду і складова інституційних реформ.

Тема 20. Публічне управління в УРСР як складова адміністративно-командної системи СРСР. Управління українськими землями у XX ст. у складі інших держав

Встановлення радянської влади в Україні. Реформи адміністративно-територіального устрою в Радянській Україні у 20-ті-30-ті рр. XX ст. Нова економічна політика (НЕП).

Українські землі в роки Другої світової війни. Спроби відновлення української державності у 30-ті - 40-ві роки XX ст. Управління окупованими територіями України - 1941-1944 рр.

Реформи і контрреформи після завершення Другої світової війни. «Політика перебудови» і розпад СРСР.

Відродження демократичних традицій публічної влади і управління у перші роки після проголошення незалежності.

Тема 21. Реформування системи публічного управління в Україні

Політико-адміністративний спадок незалежної Української держави. Розбудова системи публічного управління після проголошення незалежності (з 1991 р). Виклики і загрози, що постали перед Україною на сучасному етапі, їх сутність і природа.

Моделі реформування публічного управління: «вестмінстерська модель», «американська модель», гібридна модель. Особливості проведення реформ у відповідності до моделей реформування публічного управління зарубіжних країн. Особливості адаптації зарубіжного досвіду здійснення багаторівневого управління в умовах децентралізації.

Проблема спроможності вітчизняного інституту держави: обумовлюючі чинники і магістральні напрями розв'язання. Угода про Асоціацію між Україною і ЄС як змістовий орієнтир всеосяжних інституційних змін. Ефективне багаторівневе врядування як запорука сталого розвитку, економічного зростання та боротьби з бідністю.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Оволодіти категорійно-понятійним апаратом теорії публічного управління; загальними принципами, методами публічного управління та адміністрування. Опанувати знання щодо еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами.</p>	<p>Тема 1. Публічне управління як різновид соціального управління. Категоріально-понятійний апарат і методологія науки публічного управління Лекція №1 <i>План лекції</i> 1. Управління як суспільний інститут. 2. Галузь науки "Публічне управління та адміністрування" в сучасній Україні як науково-практичний тип знання. її функції і структура. 3. Теорія публічного управління, її об'єкт, предмет і понятійно-категорійний апарат 4. Світові тенденції еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 11 -13, 15, 18 19, 26, 31-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова:87.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції. <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Обумовленість публічного управління вектором історичної еволюції, соціальною сутністю і формами держави. Роль науки у вирішенні актуальних проблем реформування системи публічного управління.</p>	4
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої державної служби.</p>	<p>Практичне заняття №1 <i>Завдання до заняття</i> 1. Охарактеризувати теорію публічного управління в системі гуманітарних. правових, управлінських та соціальних і поведінкових наук. 2. Визначити сутнісні риси публічного управління. Деталізувати основні категорії публічного управління та вказати їх характерні особливості. 3. Вказати основні завдання освітньої галузі «Публічне управління та адміністрування».</p>	2
<p>Розуміти та знати: основні підходи та сутність багаторівневого врядування та багаторівневого управління.</p>	<p>Тема 2. Багаторівневе врядування: поняття, інституційні засади, основи взаємодії Лекція №2 <i>План лекції</i> 1. Сутність багаторівневого врядування та багаторівневого управління, глобальне врядування, європейське врядування. Ідеальні типи багаторівневого управління.</p>	2

1	2	3
<p>Опанувати знання щодо рівнів публічного управління.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати становлення багаторівневого врядування; застосовувати методи координації в умовах багаторівневого врядування.</p>	<p>2. Інституційні засади багаторівневого врядування та багаторівневого управління</p> <p>3. Рівні публічного управління: центральний, регіональний, місцевий.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 9, 13, 14-16, 20-23, 25. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 42-43, 46, 49, 58-60, 64, 71, 85.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції.</p> <p><i>Питання, яке виносить на СРС</i></p> <p>1. Організаційні та правові основи координації різних рівнів управління в Європейському Союзі. 2. Європейське врядування та Українські перспективи: виклики та загрози.</p>	4
	<p>Практичне заняття №2</p> <p><i>Завдання до заняття</i></p> <p>1. Систематизувати базові принципи для реформи європейського врядування. 2. Охарактеризувати інституційні засади багаторівневого врядування та багаторівневого управління в ЄС. 3. Визначити відмінності між механізмами взаємодії багаторівневого регіонального управління та багаторівневого регіонального врядування 4. Охарактеризувати основні тенденції розвитку багаторівневого управління на регіональному рівні. 5. Визначити умови для становлення багаторівневого регіонального врядування в Україні.</p>	2
<p>Розуміти та знати: основні підходи та сутність сучасних теорій управління суспільством і державою.</p>	<p>Тема 3. Наукові підходи, сучасні теорії управління суспільством і державою</p> <p>Лекція №3</p> <p><i>План лекції</i></p> <p>1. Джерела виникнення та етапи становлення адміністративної науки: світові наукові школи управління. 2. Державно-управлінська проблематика в українській політичній і філософській думці. 3. Сучасні теорії і концепції публічного управління, їх переосмислення з урахуванням визначених пріоритетів розвитку держави.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 11 -13, 15, 18 19, 26, 31-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 87.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати становлення демократичного врядування.</p>	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції. <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Сучасні зарубіжні теорії і концепції публічного управління: особливості їх застосування у вітчизняній практиці державотворення. Концепція демократичного врядування й переосмислення з урахуванням визначених пріоритетів розвитку держави.</p>	4
	<p>Практичне заняття №3 <i>Завдання до заняття</i> 1. Охарактеризувати витoki вітчизняної суспільно-політичної і управлінської думки. 2. Деталізувати сучасні теорії і концепції державного (публічного) управління. 3. Дати порівняльну характеристику новому державному менеджменту та концепції політичних мереж. 4. Розкрити сутність концепції демократичного врядування і перспективи її впровадження.</p>	2
<p>Розуміти та знати: сутність соціальних, політичних і економічних подій, проблем і складних задач публічної сфери, а також вплив та ризиків зовнішнього (у тому числі глобалізаційних процесів і забезпечення національної безпеки) та внутрішнього середовищ; основні закономірності та принципи публічного управління, особливості їх урахування в державно-управлінській практиці.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати становлення демократичного врядування з дотриманням принципів публічного управління.</p>	<p>Тема 4. Закономірності та принципи публічного управління Лекція №4 <i>План лекції</i> 1. Поняття «закономірності», «принципи», «універсальні принципи» і «принципи публічного управління». 2. Класифікація принципів публічного управління і особливості їх застосування. 3. Принципи демократичного врядування.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 11 -13, 15, 18 19, 26, 31-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 87.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції. <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Практика врахування закономірностей і застосування принципів у процесі розбудови сучасної системи публічної влади і управління в Україні.</p>	4
	<p>Практичне заняття №4 <i>Завдання до заняття</i> 1. Охарактеризувати основні закони управління. 2. Розкрити яким чином взаємопов'язані між собою закони, закономірності та принципи публічного управління?</p>	2

1	2	3
	<p>3. Вказати відмінності між принципами здійснення управлінської діяльності та універсальними принципами управління.</p> <p>4. Охарактеризуйте етичні принципи демократичного врядування.</p>	
<p>Розуміти та знати: сутність соціальних, політичних і економічних подій, проблем і складних задач публічної сфери, а також вплив та ризиків зовнішнього (у тому числі глобалізаційних процесів і забезпечення національної безпеки) та внутрішнього середовищ.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; аналізувати місце і значення системно-синергетичного підходу в методологічному арсеналі науки державного управління.</p>	<p>Тема 5. Загальна характеристика системи публічного управління Лекція №5 <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Системний підхід в публічному управлінні. 2. Система публічного управління: сутність та складові. 3. Суб'єкти та об'єкти публічного управління. <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 11 -13, 15, 18 19, 26, 31-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 87.</p> <p>Самостійна робота: опрацювання теоретичного матеріалу. <i>Питання, які виносяться на СРС</i> Взаємозв'язки в системі публічного управління: роль та класифікація.</p> <p>Практичне заняття №5 <i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтувати, які переваги забезпечує системний підхід в публічному управлінні. 2. З'ясувати за якими ознаками систему публічного управління можна віднести до соціальних систем? Узагальніть, які види взаємовідносин нині є пріоритетними. 3. Визначити місце і значення системно-синергетичного підходу в методологічному арсеналі науки державного управління. 	<p>2</p> <p>9</p> <p>2</p>
<p>Розуміти та знати: цілі та функції публічного управління, організаційно-функціональну структуру публічного управління і принципи її формування.</p>	<p>Тема 6. Цілі та функції публічного управління. Організаційно-функціональна структура публічного управління, принципи формування Лекція № 6 <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення цілей в публічному управлінні, їх ієрархія та «дерево цілей». 2. Функції публічного управління: поняття і класифікація. 3. Організаційно-функціональна структура публічного управління і принципи її формування. <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 11 -13, 15, 18 19, 26, 31-32.</p>	<p>2</p>

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; визначати основні фактори, що обумовлюють характер організаційно-функціональної структури державного управління</p>	<p>Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 85-87.</p>	
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Функціональний підхід до розбудови системи органів виконавчої влади сучасної України</p>	4
	<p>Практичне заняття №6 <i>Завдання до заняття</i> 1. Охарактеризувати умови успішного досягнення цілей державного управління. 2. Охарактеризувати субординаційні, координаційні і реординаційні зв'язки між структурними елементами суб'єкта державного управління. 3. Визначити основні фактори, що обумовлюють характер організаційно-функціональної структури державного управління (вертикальні і горизонтальні залежності, форми зв'язків, ін.) 4. Проаналізувати і оцінити на конкретному прикладі (з власної практики або відомий Вам факт) застосування принципів у процесі структурних змін в системі органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами.</p>	<p>Тема 7. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами Лекція № 7 <i>План лекції</i> 1. Світові тенденції еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами. 2. Традиційна, раціональна і сервісна (маркетингова) моделі публічного управління. 3. Публічні послуги.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 11 -13, 15, 18 19, 26, 31-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 85-86.</p>	2
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої державної служби.</p>	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Засади публічного управління у сфері економіки, соціальною та культурною сферами. Організаційний механізм міжсекторного партнерства сучасної України.</p>	4
	<p>Практичне заняття №7 <i>Завдання до заняття</i> 1. Окреслити важливі аспекти функціонування держави відображено в концепції спроможності держави? 2. Визначити зміни, які відбувається у країнах з переходом до сервісної моделі управління.</p>	2

1	2	3
	<p>3. Розкрити суть публічного управління у сфері економіки, соціальною та культурною сферами.</p> <p>4. Розкрити поняття «публічні послуги» та «адміністративні послуги».</p>	
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої державної служби в різних секторах економіки.</p>	<p>Тема 8. Публічне управління та регулювання окремих секторів економіки: загальні підходи Лекція №8 <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальний механізм публічного управління в демократичному суспільстві. 2. Суспільні виклики і особливості регулюючого впливу держави на процеси соціально-економічного розвитку. 3. Публічне управління в окремих секторах економіки та сферах життєдіяльності суспільства: загальні підходи. <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 41-88.</p> <p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Особливості публічного управління складовими публічної сфери в особливих умовах.</p> <p>Практичне заняття №8 <i>Завдання до заняття</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити суть соціального механізму публічного управління. 2. Визначте ступінь важливості його на сучасному етапі. Окреслити роль громадянського суспільства у зростанні ефективності публічного управління. 3. Узагальнити пріоритетні сфери державного регулювання та державної економічної політики. 4. Систематизувати суть публічного управління у сфері економіки, соціальною та культурною сферами. 	<p>2</p> <p>4</p> <p>2</p>
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо механізмів державного управління.</p>	<p>Тема 9. Механізми державного управління та їх роль у забезпеченні ефективності публічно-управлінського впливу Лекція №9 <i>План лекції</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державні механізми, механізми державного управління та механізми державного регулювання: співвідношення понять. 2. Механізм державного управління: структура і основні складові. 3. Політичний та інституційний механізми державного управління: узгодження інтересів. 	<p>2</p>

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої державної служби в різних секторах економіки.</p>	<p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 41-88.</p>	
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Правовий, організаційний та економічний механізми забезпечення ефективності публічного управління.</p>	4
	<p>Практичне заняття №9 <i>Завдання до заняття</i> 1. Розкрити сутність та співвідношення понять «апарат держави», « механізм держави», « механізм державного управління». 2. Означити основні відмінності між механізмами державного управління та механізмами державного регулювання. 3. Обзначити роль політичного механізму державного управління у процесі вироблення та реалізації політики? 4. Охарактеризувати інституційні механізми та наведіть приклади їх застосування на сучасному етапі практики державотворення. 5. В чому основні особливості комплексного механізму державного управління.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо технології та стилю публічно-управлінської діяльності.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої державної служби в різних секторах економіки.</p>	<p>Тема 10. Публічно-управлінська діяльність: технології та стиль Лекція №10 <i>План лекції</i> 1. Публічно-управлінська діяльність і її основні форми 2. Управлінський процес і технологія публічно-управлінської діяльності 3. Взаємозв'язок ідеології, технології і стилю в публічному управлінні <i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 41-88.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Технології антикризового управління. Взаємозв'язок ідеології, технології і стилю в публічному управлінні.</p>	4
	<p>Практичне заняття №10 <i>Завдання до заняття</i> 1. Охарактеризувати методи управлінської діяльності у сукупності з їх застосуванням.</p>	2

1	2	3
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо результативності та ефективності публічного управління.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати реалізацію сервісно-орієнтованої державної служби в різних секторах економіки.</p>	<p>2. Охарактеризувати стадії публічно-управлінської діяльності. 3. Класифікувати стилі державного управління. 4. Визначити резерви і принципи раціоналізації стилю публічного управління.</p>	
	<p>Тема 11. Результативність і ефективність публічного управління Лекція №11 <i>План лекції</i> 1.Результативність і ефективність публічного управління 2.Оцінювання результативності та ефективності публічного управління: критерії і показники 3.Методика і технологія оцінювання результативності та ефективності публічно-управлінської діяльності <i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 41-88.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Оцінити стан і визначити назрілі проблеми забезпечення участі</p>	5
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо результативності та ефективності публічного управління.</p>	<p>Практичне заняття №11 <i>Завдання до заняття</i> 1. Охарактеризувати підходи до визначення критеріїв та показників ефективності і результативності управлінської діяльності. 2.Узагальнити інформацію щодо призначення «індикаторів», «критеріїв», «показників», з якими безпосередньо пов'язаний процес оцінювання. 3. Визначити основні процеси, які лежать в основі системи оцінювання ефективності. 4 Обґрунтувати шляхи удосконалення системи оцінювання результативності та ефективності публічного управління.</p> <p>Тема 12. Модель багаторівневого управління регіональним розвитком Лекція №12 <i>План лекції</i> 1. Критерії оптимальності реформування системи публічного управління в ключі становлення моделі багаторівневого управління. 2. Вимоги до компонентів моделі публічного управління в процесі імплементації ключових аспектів багаторівневого врядування.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати стійкість і динамізм системи публічного управління.</p>	<p>3. Сутність та складові моделі багаторівневого управління регіональним розвитком. <i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 41-88.</p>	
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виноситься на СРС</i> Багатоманітність як умова стійкості і динамізму системи публічного управління. Функціональний підхід до розбудови системи органів виконавчої влади.</p>	5
	<p>Практичне заняття №11 <i>Завдання до заняття</i> 1. Доведіть величезне значення системного підходу в публічному управлінні. 2. Окресліть сутність сучасного етапу суб'єктно-об'єктних відносин. 3. Яка роль цілепокладання в публічному управлінні? Що таке дерево цілей, розкрийте його значення. Дати визначення «функції публічного управління». Охарактеризувати їх різновиди.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади публічного управління. Опанувати знання щодо децентралізації державного сектору.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати стійкість і динамізм системи публічного управління.</p>	<p>Тема 13. Адміністративні реформи системи державного управління Лекція №13 <i>План лекції</i> 1. Адміністративні реформи ХХ століття: причини, основні типи, напрями 2. Децентралізація державного управління як основний лейтмотив адміністративного реформування Франції 3. Досвід адміністративної реформи Польської Народної Республіки <i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 41-88.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виноситься на СРС</i> «Інтраресіональна» та «інтеррегіональна» політика.</p>	5
	<p>Практичне заняття №13 <i>Завдання до заняття</i> 1. Визначити спільні напрями для проведення адміністративних реформ у країнах Західної Європи.</p>	

1	2	3
	<p>2. Окреслити основні причини, що призвели до виникнення адміністративних реформ у XX столітті.</p> <p>3. Охарактеризувати напрямки, що є спільними для проведення адміністративної реформи в країнах Західної Європи.</p> <p>4. Систематизуйте принципи, на яких ґрунтувалися засади адміністративної реформи Польщі та Франції.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики європейського простору багаторівневого врядування. Опанувати знання щодо сутності «глобальної революції» в публічному управлінні.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати стійкість і динамізм системи публічного управління.</p>	<p>Тема 14. Європейський простір: досвід багаторівневого врядування Лекція №14 <i>План лекції</i></p> <p>1. Європейський адміністративний простір: концепції, принципи, основні характеристики.</p> <p>2. Сутність «глобальної революції» в публічному управлінні і обумовлюючі її чинники.</p> <p>3. Стратегія адміністративних реформ у країнах Східної Європи.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 41-88.</p> <p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виноситься на СРС</i> Предмет дискусій у процесі трансформацій держав Східної Європи. Етапи реалізації адміністративно-територіальної реформи у Чехії, Словаччині.</p> <p>Практичне заняття №14 <i>Завдання до заняття</i></p> <p>1. Узагальнити основні характеристики Європейського адміністративного простору.</p> <p>2. Систематизувати традиції Європейського адміністративного простору.</p> <p>3. Окреслити шляхи подолання існуючих глобальних проблем, запропонованих науковцями А. Кінгом та Б. Шнайдером.</p> <p>4. Визначити головні ознаки та пріоритетні напрями реформування системи державного управління у роботі «Всесвітня революція в державному управлінні» Дональда Кетгла.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики світових моделей реформування публічного управління.</p>	<p>Тема 15. Моделі реформування публічного управління: світовий досвід для України Лекція №15 <i>План лекції</i></p> <p>1. «Глобальне» реформування публічного управління: концептуальні засади та основні моделі.</p> <p>2. Сучасні моделі реформування публічного управління: світовий досвід для України.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; систематизувати переваги багаторівневого врядування для сталого розвитку.</p>	<p>3. Траєкторії відбору зарубіжного досвіду- дія перетворення моделей публічного управління. 4. Концепція об'єднаного врядування. <i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 8-32. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 41-88.</p>	
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Роль і місце реформи публічного управління в руслі євроорієнтаційних перетворень Грузії. Результати і перспективи реформування системи державного управління Республіки Молдова.</p>	5
	<p>Практичне заняття №15 <i>Завдання до заняття</i> 1.Окреслити суть основних особливостей реформування систем публічного управління країн світу у кін. ХХ-на поч ХХІ ст? 2. Узагальнити особливості реформування країн пострадянського простору. 3. Визначити наслідки Угоди про Асоціацію між Україною і ЄС в сучасних перетвореннях вітчизняного публічного управління (позитивні та негативні риси). 4. Систематизувати переваги багаторівневого врядування для сталого розвитку, економічного зростання та боротьби з бідністю в процесі децентралізації.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики національної традиції врядування і її політико-правове оформлення.</p>	<p>Тема 16. Витоки національної традиції врядування і її політико-правове оформлення Лекція №16 <i>План лекції</i> 1. Національна традиція публічної влади й управління. 2. Перші державні утворення на території сучасної України. 3. Структури влади й управління і пряме народовладдя в Київській Русі. 4. Запровадження Магдебурзького права в українських землях. Литовські статuti. <i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 22, 23, 27-30. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 51, 88.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати дотримання національних традицій врядування.</p>	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Ідеологічні і політико-правові засади розбудови національної держави у добу козацтва. Запорозька Січ – особлива форма української національної державності з широким козацьким самоврядуванням.</p>	5
	<p>Практичне заняття №16 <i>Завдання до заняття</i> 1. Окреслити історичні форми державності, що існували в Україні. 2. Визначити основні атрибути держави в гетьманській державі Б. Хмельницького. 3. Систематизувати політичні новації конституції Пилипа Орлика (1710р.). 4. Узагальнити фактори, що вплинули на формування інститутів козацького народоправства.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики національної традиції врядування і її політико-правове оформлення.</p>	<p>Тема 17. Ліквідація української автономії і уніфікація системи управління українськими землями у складі Російської імперії Лекція №17 <i>План лекції</i> 1. Публічне управління в Україні в період занепаду Козацько-гетьманської держави. 2. Геополітичні зміни статусу українських земель у XVII - ХУІІІ ст. 3. Реорганізація центрального апарату управління в Російській імперії на початку ХІХ ст. і відміна</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 22, 23, 27-30. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 51, 88.</p>	2
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати дотримання національних традицій врядування.</p>	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Магдебурзького права на українських землях.</p>	5
	<p>Практичне заняття №17 <i>Завдання до заняття</i> 1. Визначити адміністративно-територіальний устрій в підросійській Україні після ліквідації Гетьманщини. 2. Узагальнити історичне значення земської реформи 1864 р. в Росії. 3. Охарактеризувати специфіку буржуазних реформ в Російській Імперії в ХІХ ст. - на початку ХХ ст. і особливості їх здійснення на українських землях.</p>	2

1	2	3
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики національної традиції врядування і її політико- правове оформлення.</p> <p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати дотримання національних традицій врядування.</p>	<p>Тема 18. Особливості управління українськими землями у складі Австрійської імперії та Австро-Угорщини Лекція №18 <i>План лекції</i> 1. Політико-правовий статус українських земель у складі Австрійської імперії і Австро-Угорщини. 2. Система органів державної влади і місцевого самоуправління на західноукраїнських землях після прийняття другої Австрійської конституції (1867 р.).</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 22, 23, 27-30. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 51, 88.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виноситься на СРС</i> Національне представництво в органах влади Австро-Угорщини.</p>	5
	<p>Практичне заняття №18 <i>Завдання до заняття</i> 1. Систематизувати особливості системи державного управління на українських землях у складі Австрійської імперії та Австро-Угорщини. 2. Узагальнити антидемократичні засади австрійського самоврядування, поширених на українських землях.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики національної традиції врядування і її політико- правове оформлення.</p>	<p>Тема 19. Формування інститутів публічної влади й управління в роки визвольних змагань (1917-1920 рр.) Лекція №19 <i>План лекції</i> 1. Відродження української державотворчої традиції в конституційних проектах кінця XIX ст. - початку XX ст. 2. Ідейна, теоретична і політико-правова основа організації публічної влади і управління в роки визвольних змагань (1917-1920). 3. Державне відродження на західноукраїнських землях у I пол. XX ст.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 22, 23, 27-30. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 51, 88.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: самостійно працювати з джерелами в Інтернеті, аналізувати інформацію та візуалізувати дані; забезпечувати дотримання національних традицій врядування.</p>	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Історична спадщина як джерело досвіду і складова інституційних реформ.</p>	5
	<p>Практичне заняття №19 <i>Завдання до заняття</i> 1. Окреслити процес відродження української державотворчої традиції в конституційних проектах кінця XIX ст. - початку XX ст. 2. Сформувати ідейну, теоретичну і політико-правову основу організації публічної влади і управління в роки визвольних змагань (1917-1920). 3. Проаналізувати етап державного відродження на західноукраїнських землях у I пол. XX ст.</p>	2
<p>Розуміти та знати: концептуальні засади принципи, основні характеристики національної традиції врядування і її політико-правове оформлення.</p>	<p>Тема 20. Публічне управління в УРСР як складова адміністративно-командної системи СРСР. Управління українськими землями у XX ст. у складі інших держав Лекція №15 <i>План лекції</i> 1. Встановлення радянської влади в Україні. 2. Реформи адміністративно-територіального устрою в Радянській Україні у 20-ті-30-ті рр. XX ст. Нова економічна політика (НЕП). 3. Українські землі в роки Другої світової війни. Спроби відновлення української державності у 30-ті - 40-ві роки XX ст. 4. Управління окупованими територіями України - 1941-1944 рр.</p> <p><i>Література</i> Основна: 1-7. Додаткова: 22, 23, 27-30. Інтернет-ресурси: 33-40. Нормативно-правова: 51, 88.</p>	2
	<p>Самостійна робота: вивчення та доповнення матеріалу лекції <i>Питання, яке виносить на СРС</i> Реформи і контрреформи після завершення Другої світової війни. «Політика перебудови» і розпад СРСР. Відродження демократичних традицій публічної влади і управління у перші роки після проголошення незалежності.</p>	5
	<p>Практичне заняття №20 <i>Завдання до заняття</i> 1. Окреслити сутність політики воєнного комунізму?</p>	2

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Бакуменко В. Д., Бондар І. С., Горник В. Г., Шпачук В. В. *Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2019. 254 с.*
2. Бакуменко В. Д., Надолішній П. І., Іжа М. М., Арабаджи Г.І. *Державне управління: основи теорії, історія і практика : навч. посібник / за заг. ред. П. І. Надолішнього, В. Д. Бакуменка. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. 394 с.*
3. Лазор О. Д., Лазор О. Я., Юник І. Г. *Основи публічного управління та адміністрування : навч.-метод. посіб. 2-ге вид. Київ : Ліра-К, 2019. 268 с.*
4. Малиновський В. Я. *Публічна служба в Україні : підручник. Київ : Кондор, 2018. 312 с.*
5. *Методологія публічного управління навч. посіб./ уклад. І. В. Шпекторенко. Дніпро: ДРЦУ НАДУ, 2018. 120 с.*
6. Міненко М. А. *Публічне управління: теорія та методологія : монографія. Київ : КНТЕУ, 2014. 404 с.*
7. Приходченко Л., Лесик О., Панченко Г. *Публічне управління. Багаторівневе врядування: теорія, методологія та практика : навчальний посібник Л: За заг. ред. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. 518 с.*

Додаткові

8. Сокольська Т. В., Поліщук С. П. Роль публічного управління у розвитку транскордонного співробітництва. *Аспекти публічного управління. 2018. № 5. С. 24–32.*
9. Лощина Л. В., Ковтун Г. І. Теоретичні аспекти публічного адміністрування в контексті українських реформ. *Економіка & держава. 2018. № 12. С. 99–104.*
10. Зеленков А. В. Управління органами державної влади та місцевого самоврядування з використанням стандартів якості та організаційних моделей. *Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № Вип. 23. С. 73–81. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/17.pdf>.*
11. Крикун О. О., Нескородєв С. М. Публічне управління та адміністрування в умовах соціально-орієнтованої економіки. *Інфраструктура ринку. 2019. № Вип. 27. С.47–52. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/10.pdf.*
12. Бакуменко В., Красноруцький О., Цедік М. Формування системи базових знань у галузі публічного управління та адміністрування. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентіві України. 2019. № 1. С. 5–11.*

13. Федірко О. А., Федірко Н. В. Напрями та інструменти реформування систем публічного адміністрування в ЄС. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 12. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/12_2019/3.pdf.
14. Ігнат О., Маматова Т. Сучасний стан та перспективи розвитку управлінського інструментарію підтримки співробітництва територіальних громад в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2019. № 5. С. 12–21.
15. Сак Ю. Проблеми реалізації політико-адміністративного реформування системи публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2019. № 5. С. 22–30.
16. Бурмістрова В. Формування концептуальної моделі публічного адміністрування в системі державно-церковних відносин в Україні. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2019. № 1. С. 109–117.
17. Петрак О. Еволюція моделі державного управління: від класичних бюрократій до врядування майбутнього. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2019. № 2. С. 92–106.
18. Балабаєва З. Європейський досвід розробки та впровадження в практику принципів демократичного врядування. *Теоретичні та прикладні питання державотворення* : електр. наук. фах. вид-ня. Вип. 3. 2008. С. 92–106.
19. Балабаєва З. Вудро Вілсон про витоки та причини виникнення теорії публічного адміністрування. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. ОРІДУ. Одеса, 2010. Вип. 4 (44). С. 6–11.
20. Грицяк, І. А. Європейське управління: теоретико-методологічні засади : монографія. К. : Вид-во “К.І.С.”, 2006. 398 с.
21. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми : моногр. / кол. авт. ; за ред. д-ра філос. н. професора. В. М. Князева. К. : НАДУ. Міленіум, 2003. – 320 с.
22. Надолішній П. І. Розбудова нової системи врядування в Україні: етнонаціональний аспект. (Теоретико-методологічний аналіз) : монографія. К.; Одеса: Вид-во УАДУ; Астропринт, 1999. 304 с.
23. Надолішній П. І. Державне управління в Україні на перехресті тисячоліть: виклики, загрози і перспективи. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. ОРІДУ. Вип. 2 (58). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. –С. 3-11.

24. Приходченко, Л. Л. Забезпечення ефективності державного управління: теоретико-методологічні засади : [монографія] / Л. Л. Приходченко. – Одеса : Оптимум, 2009. – 300 с.
25. Приходченко, Л. Л. Досвід проведення адміністративних реформ у пострадянських країнах: уроки для України. *Публічне управління: теорія та практика* : збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. X. : Вид-во «ДокНаукДержУпр», 2011. № 2. С. 4 – 10.
26. Wilson W. The Study of Administration . *Political Science Quarterly*. 1887. Vol. 2, No. 2. P. 197-222.
27. Грабовський С., Ставроянні С., Шкляр. Л. Нариси з історії українського державотворення / С. Грабовський, – К. : Генеза, 1995. – 608 с.
28. Надолішній П. Конституція Пилипа Орлика та її вплив на визначення політико-правових засад національного державотворення і врядування (історичні паралелі) *Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ* / [голов. ред. М. М. Іжа]. О., 2010. Вип. 1 (41). - С. 18-22
29. Орлик Пилип. Конституція, маніфести та літературна спадщина : вибр. твори / Пилип Орлик. К.: МАУП, 2006. 736 с.
30. Субтельний О. *Україна : історія* / Орест Субтельний. К. : Либідь, 1994. 736 с.
31. Шрьодер Петер. Нове публічне адміністрування або як досягнута ефективного урядування. Матеріали до семінару (Peter Schroeder. New Public Management, Wilhelmstr.26, 53721 Siegburg), К. 2008. 57 с.
32. European Governance. A WhitePaper. Brussels: Commission of the European Communities, 2001. 3 5р.

Інтернет-джерела

33. Верховна Рада України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>
34. Президент України. URL: <http://www.president.gov.ua>
35. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
36. Громадянське суспільство і влада: інтерактивна інформаційно-аналітична система. URL: <http://civic.kmu.gov.ua>
37. Державне управління: теорія та практика. Електронне наукове фахове видання НАДУ при Президентові України. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DUTP>.
38. Теоретичні та прикладні питання державотворення Електронне наукове фахове видання ОРІДУ НАДУ при Президентові України. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/tppd/index.html>.
39. Демократичне врядування. Електронне наукове фахове видання ЛРІДУ НАДУ при Президентові України . URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr>.
40. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua>.

Офіційні документи

(Нормативно-правові акти, послання Президента України, інші документи)

41. Акт проголошення незалежності України : прийнятий Верховною Радою України 24 серп. 1991 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1991. № 38.
42. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=8&nreg=2456-17>.
43. Всесвітня декларація про місцеве самоврядування. *Місьцеве самоврядування*. 1997. №1 2 (3). С. 95–97.
44. Декларація прав національностей України: закон Української РСР від 1 листопада 1991 року № 1771-XII. *Закони України*. Т. 2. С. 231–232.
45. Декларація про державний суверенітет України. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1990. № 31. С. 429.
46. Європейська Хартія про місцеве самоврядування. *Місьцеве самоврядування*. 1997. №1 2 (3). С. 90–94.
47. Конституція Української Народної Республіки (Статут про державний устрій, права і вільності УНР). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0002300-18>
48. Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади, місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України. *Урядовий кур'єр*. 1995. №86. С. 5–6.
49. Концепція адміністративної реформи в Україні. *Державна комісія з проведення в Україні адміністративної реформи*. К., 1998. 61 с.
50. Модернізація України – наш стратегічний вибір. Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. 2011 р. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/416/>.
51. Пакти і Конституція прав і вольностей Війська Запорозького (Конституція Пилипа Орлика). *Вісник Київського університету. Історико-філологічні науки*. URL: <http://www.nbu.gov.ua/articles/history/1710cnst.htm>.
52. Питання формування та організації діяльності Конституційної Асамблеї: указ Президента України від 25 січня 2012 року № 31/2012. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/14411.html>.
53. Порядок проведення функціонального обстеження органів виконавчої влади: наказ Головного управління державної служби України 30.03.2010 N 84. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0306-10>
54. Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін та доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР: закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 5 липня 1991 року, N 1293-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1293-12>.
55. Про Президента Української РСР: закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 5 липня 1991 року, N 1295-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1295-12>
56. Про Представника Президента України: закон України від 5 березня 1992 року № 21167-XI. *Закони України*. Т. 3. К., 1996. С.113 –117.
57. Про державну службу»: закон України від 16 грудня 1993 року № 3723 – XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=3723-12>.
58. Про формування місцевих органів влади і самоврядування: закон України від 3 лютого 1994 року №3917-XII. *Закони України*. Т.7. К., 1997. С. 116–117 (В редакції Закону України від 28 червня 1994 року №64/94).

59. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.
60. Про місцеві державні адміністрації: закон України від 9 квітня 1999 року №586 – XIV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=586-14>.
61. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин: закон України від 15 травня 2003 року № 802-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=802-15>.
62. Про державні цільові програми: закон України від 18 березня 2004 № 1621-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1621-15>.
63. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: закон України від 6 вересня 2005 року № 2806-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2806-15>.
64. Про стимулювання розвитку регіонів: закон України від 8 вересня 2005 року № 2850-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2850-15>.
65. Про державно-приватне партнерство: закон України від 1 липня 2010 року № 2404-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2404-17>.
66. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: закон України від 21.12.2010 № 2818-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2818-17>
67. Про соціальний діалог в Україні: закон України від 23 грудня 2010 року № 2862-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2862-17>.
68. Про доступ до публічної інформації: закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2939-17>.
69. Про державну службу: закон України від 10.12.2015 № 889-VIII №4050-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4050-17#Text>
70. Про центральні органи виконавчої влади: закон України від 17 березня 2011 року N 3166-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/print1329908792134739>
71. Про добровільне об'єднання територіальних громад: закон України від 05.02.2015 №157- VIII. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
72. Про засади державної регіональної політики: закон України від 05.02.2015 №156-VIII. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-viii>
73. Про військово-цивільні адміністрації: закон України від 03.02.2015 № 141-VIII. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141-viii>
74. Про формування складу Кабінету Міністрів України: постанова Верховної Ради України від 27.02.2014 № 802-VII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/802-18>
75. Про повноваження виконуючого обов'язки Президента України, Голову Верховної Ради України Турчинова О.В. на підписання законів України: постанова Верховної Ради України від 25.02.2014 № 788-VII: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/788-18>
76. Про покладення на Голову Верховної Ради України виконання обов'язків Президента України згідно із статтею 112 Конституції України: постанова Верховної Ради України від 23.02.2014 № 764-VII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/764-18>
77. Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України: постанова Верховної Ради України від 22.02.2014 № 757-VII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/757-18>

78. Про текст Конституції України в редакції 28 червня 1996 року, із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV, від 1 лютого 2011 року № 2952-VI, від 19 вересня 2013 року № 586-VII: постанова Верховної Ради України від 22.02.2014 № 750-VII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/750-18>
79. Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу : указ Президента України від 14 верес. 2000 р. № 1072. *Офіц. вісн. України*. 2000. № 39.
80. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: указ Президента України від 9 грудня 2010 року N 1085/2010. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1085%2F2010>.
81. Про Конституційну Асамблею: указ Президента України від 17 травня 2012 року № 328/2012. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/14752.html>
82. Про ліквідацію Конституційної Асамблеї: указ Президента України від 1 грудня 2014 року № 901/2014. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/18494.html>
83. Про Конституційну Комісію: указ Президента України від 3 березня 2015 року №119/2015. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/19018.html>
84. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: указ Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 р. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html?PrintVersion>
85. Про затвердження Порядку ведення Реєстру адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 р. № 57 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/57-2013-%D0%BF>
86. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/conv>
87. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>
88. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820